

זמני כניסת ויציאת שבת

כניסת שבת-17:23

יציאת שבת-18:15

יציאת שבת ר"ת-18:56

לפי לוח אור החיים
אופק ת"א

משכני עלינו

פרשת תצוה

מדות טובות כתנאי לקיומו של שכל ישר

ולא יזח החשן מעל האפוד (כח, כח)

ישנו ציווי מיוחד שלא לנתק את החושן מן האפוד, ואמרו חז"ל (יומא עב ע"א): "אמר רבי אלעזר המזיח החשן מעל האפוד – לוקה!".

והנה, אמרו רבותינו (זבחים פח ע"ב) שלכל אחד מבגדי הכהן היתה סגולה אחרת לכפר עוון- החושן מכפר על עיוות הדין והאפוד מכפר על עבודה זרה. עלינו להבין, אפוא, מה הקשר בין שני העוונות הללו, המביא לאיסור המפורש לנתק בין הבגדים?

רבי יעקב קמינצקי זצ"ל מתרץ זאת באמרו שאפשר שבאה התורה ללמדנו, שעבודה זרה הינה עיוות השכל הישר, וזהו שכתב רבנו נסים גאון (בהקדמתו על הש"ס) כי איסור עבודה זרה הינו מצווה שכלית שכן עבודת אלילים מנוגדת לשכל הישר. מעבר לכך מלמדנו ציווי זה כלל יסודי ועמוק בעבודת השם- אהרן זכה לחשן בזכות "וראך ושמח בלבבו" על גדולתו של משה אחיו, כפי שמבאר רש"י (שמות ד, יד), מכאן, שהמידות הטובות והשכל הישר שלובים זה בזה בקשר בל ינתק, ואדם בעל מדות טובות הוא הזוכה לישרות השכל!

עד כמה גדולה הזיקה בין מדות טובות ושכל ישר נוכל להבין מן הסיפור שהובא בספר "נתיבות המגיד":

הרב ניסן וולפין, הגיע לביקור בבורו- פארק, בביתו של הרב מיכאל לייב מונק, מחנך ידוע, מחבר ועסקן נודע ברחבי אירופה ואמריקה.

הצצה קלה לעבר הוויטרינה שפארה את סלון בית הרב חשפה לנגד עינו קופסת צדקה מרהיבה ביופיה, עשויה כסף טהור, שניצבה יחד עם כל שאר שכיות החמדה.

נראה היה שמבטו של וולפין התארך מעט יותר מן המקובל, שכן הרב מונק נעצר והביט בו בעיניים שואלות. "האם יש משמעות מיוחדת לקופסת הצדקה הזו?" העז להתעניין. הרב חייך: "אכן", אמר לאחר שבריר רגע, הקופסא הזו הוענקה לאם סבי, אשר נודעה בעירה בשם חנה פלאפערפאנטופל".

לא אדם כרבי ניסן וולפין יחמיץ הזדמנות לשמוע מעט אודות אותה סבתא עתיקת יומין, בעלת השם הבלתי שגרתי בעליל, ועד מהרה נעתר הרב לבקשתו האילמת וסיפר: ראשית המאה התשע עשרה. הרב מיכל לייב מונק מכהן כרב הקהילה בעירה קטנה הסמוכה לדאנציג, ורעייתו, הרבנית חנה, עומדת לימינו בכל הדרוש. לב רגיש היה לה, לרבנית, ותמיד היתה קשובה לצרכיהם של בני הקהילה היהודית. בעידודה נערכו בכל רחבי העירה מגביות צדקה למען נצרכים, אולם היא לא הסתפקה בכך - אלא מדי יום ביומו היתה סובבת בעירה ובסביבותיה, ומכתתת רגליה מבית לבית על מנת לאסוף כספים עבור העניים והנזקקים.

מסירותה לעניין הדביקה אף את התורמים, וכמעט תמיד נענו הכל לבקשותיה ותרמו מכספם. נקישות קלות על דלת הבית. קול טפיפות רגליים הולך וגובר. סיבוב מנעול אחד ולאחריו שני והסתת הברית. סדק צר נפתח ועיניים בולשות את המקיש האלמוני בדקדקנות מוקפדת. אהה... הרבנית... וכבר נפתח הסדק ומתרחב, והרבנית מוכנסת פנימה בכבוד ומקבלת את תרומתה. לכאורה - הכל טוב וחלק, יפה וברור. אבל עניין קטן עודנו מטריד את מנוחתה של הרבנית, אצילת הרוח וענקית המידות - מעט אנשים, מעט מדי, השיבו את פניה אי פעם ריקם... תאמרו: אדרבה, שאיפתו הגלויה של כל מתרים היא להגיע למצב כזה... אמת.

אולם הרבנית איננה ככל האדם אשר על פני האדמה ...

יתכן, מהרהרת הרבנית חנה, שהם מרגישים חייבים לתרום, בגלל היותי אשת הרב. נמצאתי, אפוא, נוטלת כסף מאנשים שבאמת כלל אינם מעוניינים לתרום. ומשעה שעלה רעיון כזה במוחה, שוב אין הרבנית חנה מסוגלת להמשיך במנהגה הקבוע. טוהר הלב וזכות המידות עוצרים בעדה ומונעים בעדה לנקוש בדלתות כהרגלה בקדש.

קופת הצדקה מדלדלת והולכת והיא מוגיעה את מוחה בניסיון נואש למצוא פתרון לסכך, ומאחר שזכות המידות שלובת זרוע היא עם שכל ישר, כאמור, עד מהרה צץ לו הרעיון הבא, בדמות זוג קבקבי עץ.

את הקבקבים היתה הרבנית מקפידה לנעול לרגליה כל אימת שיצאה לאסוף כסף לצדקה, ועד מהרה למדו התושבים להכיר את הנקישות הרמות ברחובות המרוצפים באבן וזיהו את הדמות ההולכת וקרבה לביתם.

כעת, שוב לא היו צריכים לפתוח את הדלת לכדי סדק צר, על מנת להבחין בזהותו של דופק אלמוני, ומי שלא רצה לתרום - פשוט לא פתח את הדלת...

קבקבי העץ המקשקשים בקולניות על מרצפות האבן לבטח לא ידעו להעריך את תושביה של המהלכת בהם ואת רגישותה האמיתית לזולת, אך בני הקהילה המתפעלים כינו אותה בחיבה 'קלאפערפאנטופל', אשר משמעותו בגרמנית היא: נעלי הבית המרעישות... בהגיעה לגיל שבעים הגישה לה הקהילה מתנת הוקרה על עבודת הקודש שלה - קופסת צדקה מהודרת עשויה מכסף טהור.

מזכרת זו - סיים הרב מונק - עברה מדור לדור במשפחתי, וכשהגיעה אלי הנחתיה במקום של כבוד, כדי להזכיר לי ולבני ביתי מהי זכות אמיתית של לב וטהרת המידות. עם פטירתו של הרב מונק, עברה הקופסא בירושה לבתו, מרת חנה מנדלבוים מפילדלפיה, אשר נולדה ביום הזיכרון לסבת סבתא הדגולה ונושאת בגאון את שמה.

(ומתוך האור מאוצרו של הרב לוונשטיין שליט"א)

הלכות מתנות לאביונים משלוח מנות וסעודת פורים

ס' תרצד תרצה

- א. חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים (שו"ע ס'א). וחייב זה בין איש בין אישה ואפילו עני המתפרנס מהצדקה יתן כמה שנתנו לו. (משנ"ב סק' א') וכן דעת הבן איש חי (שאל פרשת תצוה אות ט"ו). שאפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב במתנות לאביונים והפרי חדש פוטר ממתנות לאביונים והביא שכתוב בספר תורה לשמה שיוכל אביון אחד ליתן לחברו, וחבירו חוזר ונותן לו.
- ב. הנותן שתי מתנות לאיש ואשתו אביונים יצא ידי חובתו והוא הדין אם נתן לאב ולבן הסמוך על שולחנו. ואם באו לפני שני עניים ונתן לעני אחד מטבע גדול כשיעור ב' מתנות שמחציתו יהיה בשבילו ומחציתו לעני חברו יצא, אבל הנותן ב' מתנות לאביון אחד לא יצא ידי חובתו. ויוצאים ידי חובה בנתינה לקטן אביון. ומתנה על מנת להחזיר אם נתן לא יצא ידי חובתו דאיזו שמחה יש לאביון במתנה על מנת להחזיר. כי עיקר מתנות לאביונים כדי שישתתפו יחד בשמחת כל ישראל באכילה ושתיה ולבסומוי בפוריא. (חז"ע פורים.)
- ג. אין מדקדקין במעות פורים אלא כל מי שפושט ידו ליתול נותנים לו. (שו"ע סג')
- ד. סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו. דכתוב ימי משתה ושמחה. (שו"ע ס'א וכן הביא בב"י.)
- ה. אסור לנערים ללבוש בגדי נשים וכן לנערות ללבוש בגדי גברים אף לשמחת פורים. שלא הותר לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים. והגדולים מצווים לשמור על הקטנים שלא להלביש אפילו ילד קטן בגדי ילדה וכן להיפך. (יחזה דעת חלק ה סימן נ'.)
- ו. נכון ללמוד תורה שעה אחת קודם הסעודה או בתוך הסעודה ונכון להרבות בשירות ותשבחות לה' יתברך. (חז"ע פורים עמ' קפא.)
- ז. חייב לשלוח לחבירו שתי מנות של בשר או של מיני אוכלים שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו. שתי מתנות לאיש אחד וכל המרבה לשלוח לרעים משובח. ואם אין לו, מחליף עם חבירו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים "ומשלוח מנות איש לרעהו" (שו"ע ס"ד)
- ח. השולח בשר ויין לחבירו יצא ידי חובה. שגם המשקה נחשב למנה, ואפשר גם בשני מיני משקים בלבד וטוב להדר ולשלוח ב' מיני אוכלים. (חז"ע פורים עמ' קכ"ד.)
- ט. אישה חייבת במשלוח מנות, ותישלח לרעותה, וגם אישה נשואה אינה יוצאה במשלוח מנות של בעלה בלבד. וטוב שלא ישלחו איש לאישה ואישה לאיש פן יבואו לספק קידושין. אלא ישלחו איש לאיש ואישה לאישה. והבנים הסמוכים על שולחן אביהם מבי"ג שנה ומעלה והבנות מגיל י"ב שנה ומעלה חייבים במשלוח מנות לחבריהם ואפילו קטנים שהגיעו לגיל חינוך טוב לחנכם למצווה זו. (חז"ע עמ' ק"מ.) והשולח לקטן לא יצא וצריך לחזור ולשלוח מנות לגדול. (חז"ע עמ' קמ"ה.)

חידו-שים

חידושים מתוך שולחן שבת ערוך מאת הרב שי שמח :

אבן טובה שמאירה את העולם בתורה

"ועשית חשן משפט...ומלאת בו מלאת אבן ארבעה טורים אבן טור אדם פטדה וברקת הטור האחד". (כח, טו-יז). רש"י, זכה להיות רבן של ישראל. שפתותיו לא פוסקות מלדובב בקבר שהרי כל עם ישראל לומד את פרושיו בכל רגע במשך היממה בלימוד התנ"ך והגמרא. לא בכדי זכה אביו לבן צדיק שכזה. ב"ספר הדורות", מסופר שלאביו של רש"י היתה אבן טובה למכירה והכמרים רצו לקנותה כדי לקובעה בפסל שלהם. הכמרים היו מוכנים לשלם לו הון רב בעבור האבן אך הוא סירב בתוקף למכרה להם לכן הביאוהו בעורמה לספינה כדי לכפות אותו למכרה להם.

משראה שהם מצליחים לחוטפה הטיל מיד את האבן אל תוך מעמקי הים. יצאה בת קול מן השמים והכריזה, שיזכה לבן שיהיה אבן טובה שיאיר את העולם בתורה !.

חידודים מאוצר התורה – מתוך ספר שולחן השבת מאת הרב ציון מלכה:

כמה בגדים היו לכהן רגיל ומה הם ?

תשובה – 4 בגדים : מכנסיים, אבנט, כתונת ומגבעת. (כח, מ)

ממה עשו את בגדי הכהן ?

תשובה – מזהב, תכלת, ארגמן, תולעת שני ושש. (כח, ז)

מי תיקן את עלינו לשבח ומתי ?

תשובה – יהושע בן נון בשעה שכבש את יריחו. (כה"ח סי' קל"ב אות ט"ו).

אחרי איזה שופט שקטה הארץ הכי הרבה זמן ?

תשובה – אחרי אהוד בן גרא 80 שנה. (שופטים ג, ל)

כמה בני אדם היו בתיבה ?

תשובה – שמונה- נח ואשתו ושלושת בניו ונשותיהם. (בראשית ז, יג)

על מי ביקש דוד המלך שיהא נחשב כעוסק בנגעים ואוהלות ?

תשובה – על הלומד בספר תהילים. (שוחר טוב תהילים פרק א')

האם מותר לרסק במזלג ביצה קשה ומדוע ?

מותר משום שאינה גידולי קרקע. (שש"כ פ"ו ס"ד).

אתגרים :

בבחינה של פרופסור מפוזר מופיעה שאלה אחת בלבד בלתי קריאה ובלתי מובנת, אך התשובות האפשריות המופיעות בתחתית כתובות ברור.

רק אחת מהן נכונה. מהי?

א. כל התשובות הבאות נכונות.
ב. אף לא אחת מהתשובות הבאות נכונה.
ג. כל התשובות הקודמות נכונות.
ד. אחת מהתשובות הקודמות נכונה.
ה. אף לא אחת מהתשובות הקודמות נכונה.
ו. אף לא אחת מהתשובות הקודמות נכונה.

תשובה:

תשובה: א

הגליון לרפואת
עליזה עיישה בת סולטנה
אסתר בת דינה,
סימה בת עיזה,
אפרת בת חוה
בתוך שאר חולי ישראל

לימוד
לטעמי מקרא
לילדים לפני
בר מצוה
0583228959

העלון מוקדש
לעילוי נשמת
ברוריה צילה בת אסתר.
פורטונה בת אסתר טיטה.
ת.נ.צ.ב.ה